

הפדר הוֹכְבֵד רַבֵּי עֵלְיָאָם

סֵפֶר

זוהר הַקְדוֹשׁ

עִם בְּאוּר
הַפֶּתַח וְהַכְבוֹד

זוהר לפרשת צו

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה
על שם כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זע"א

מדורת קרן שלילי ברכה

עוֹר וְקֹרֶת מִן שֵׁמוֹת הַתּוֹרָה

בִּי אֵל רִשְׁמוֹת הַתּוֹרָה

מדרגת העוסק בתורה למעלה מן הנביאים

תא חזי, מה בין אינון דמשתדלי באורייתא, לנביאי מהימני. אינון דמשתדלי באורייתא, עדיפי מנביאי בכל זמנא.

מאי טעמא. דאינון קיימי בדרגא עלאה יותר מנביאי, אינון דמשתדלי באורייתא קיימי לעילא, באתרא דאקרי 'תורה' (נ"א תפארת), דהוא קיומא דכל מהימנותא. ונביאי קיימי לתתא, באתר דאקרין 'נצח' ו'הוד'.

הפטר והפבור

מאמר זה מורכב משני עניינים. בראשונה יבאר מעלת העוסק בתורה על פני מעלת הנביאים ובעלי רוח הקודש, בכמה אופנים. ובשניה יבאר ענין הריח והיחודים שנעשים על ידו בריח ההדסים במוצאי שבת.

מנביאי - שהם עומדים במדרגה עליונה יותר ממדרגת הנביאים, כי **אינון דמשתדלי באורייתא קיימי לעילא באתרא דאקרי** - אלו שעוסקים בתורה עומדים במקום עליון הנקרא **'תורה'** (נ"א תפארת)¹ שהוא התפארת², **דהוא קיומא דכל מהימנותא** - שהתפארת היא קיומה של כל האמונה, כלומר, התפארת כוללת את כל המידות חסד גבורה תפארת נצח הוד ויסוד, שבמצעותם מנהיג הקב"ה את העולם ומתגלה בו ובכך אנו מאמינים בו³. אבל **ונביאי קיימי לתתא** - והנביאים עומדים במדרגה שלמטה מן התפארת, כי מדרגתם היא **באתר דאקרין** - במקום אשר שם נמצאים המידות הנקראות **'נצח' ו'הוד'**,

תא חזי - בוא ראה, **מה בין אינון דמשתדלי באורייתא** - אלו שעוסקים בתורה, **לנביאי מהימני** - לבין נביאי האמת, **כי אינון דמשתדלי באורייתא עדיפי מנביאי** - אלו שעוסקים בתורה עדיפים מן הנביאים⁴ **בכל זמנא** - בכל זמן, ביום ובלילה עומדים העוסקים בתורה במעלתם, שהרי הם עוסקים בתורה יומם ולילה, מה שאין כן הנביאים אינם עומדים תמיד במעלתם כיון שאינם מתנבאים אלא בעיתים מסוימות⁵.

ומבאר מעלת העוסקים בתורה על פני הנביאים. ושואל, **מאי טעמא** - מה הטעם שהעוסקים בתורה עדיפים מן הנביאים. ומשיב, מפני **דאינון קיימי בדרגא עלאה יותר**

העוסקים בתורה עומדים במדרגה מעלתם

העוסקים בתורה עומדים במדרגה גבוהה יותר מן הנביאים

מקורות וצינים

ג. נ"א: תפארת. ובדפו"ר ובדמ"ק הוא כדלפינו.
ד. ראה מה שאמרו בתיקוני זוהר (הקדמה ו): אוןיקא, דאיהי תפארת, דמניה נפקת [-התורה שהיא מידת התפארת, כי ממנה יצאה התורה].
ה. ע"פ הרמ"ק.
ובדמשק אליעזר תב, שתפארת היא בחינת תורה שבכתב,

א. ראה מה שאמרו בגמרא (ב"ב יב.): אמר אמימר, והכם עדיף מנביא, שנאמר (תהלים צ יב) 'ונביא לבב חכמה', מי נתלה במו, הוי אומר קטן נתלה בגדול.
ב. ע"פ הרמ"ק.
והרמ"ז כתב לבאר הלשון 'בכל זמנא', שהעוסקים בתורה עדיפים מן הנביאים בכל זמן של הנביאים ואפילו בעת שמתנבאים.

וְעַל דָּא (אקרוי), אינון דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרֵייתָא, עֲדִיפֵי מִנְבִיאֵי, וְעַלְאִין מְהוּזוּן יְתִיר, דְּאֵלִין קְיִימִין לְעֵילָא, וְאֵלִין קְיִימִין לְתַתָּא. אֵינוּן דְּאִמְרֵי מְלִין בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, קְיִימֵי לְתַתָּא מִכְּלָהוּ. וְעַל דָּא זְכָאִין אֵינוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרֵייתָא, דְּאֵינוּן בְּדִרְגָא עֲלָאָה יְתִיר עַל בְּלָא.

הַפְתָּר וְהַכְבֹּד

בתורה, **קְיִימִין לְעֵילָא** - עומדים תמיד למעלה בתפארת, **וְאֵלִין** - ואלו הנביאים, **קְיִימִין לְתַתָּא** - עומדים למטה בנצח והוד. ומוסיף, **כִּי אֵינוּן דְּאִמְרֵי מְלִין** - אלו שאומרים דברים **בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, קְיִימֵי לְתַתָּא מִכְּלָהוּ** - עומדים למטה מכולם, כי מדרגתם היא במלכות שהיא הספירה התחתונה.¹ **וְעַל דָּא'** - ועל כן **זְכָאִין אֵינוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרֵייתָא** - אשריהם אלו שעוסקים בתורה, **דְּאֵינוּן בְּדִרְגָא עֲלָאָה יְתִיר עַל כָּלָא** -

שהן למטה מן התפארת ואינם כוללים כל ששת המידות כתפארת.¹

מסיק לבאר מעלת העוסקים בתורה על פני הנביאים, ומוסיף לבאר מעלת בעלי רוח הקודש שהם פחותים מן הנביאים.

ומסיק, **וְעַל דָּא (אקרוי)'** - ועל כן, **אֵינוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרֵייתָא, עֲדִיפֵי מִנְבִיאֵי'** - אלו שעוסקים בתורה עדיפים מן הנביאים, **וְעַלְאִין מְהוּזוּן יְתִיר** - ויותר עליונים מהם, כיון **דְּאֵלִין** - שאלו העוסקים

בעלי רוח הקודש עומדים במלכות

מִקְרֹוֹת וְצִיּוּנֵי

עלאה יתיר מנביאי'. ואחר כך מפרש את המעלה העצמית שיש לתפארת על פני נצח והוד, כי התפארת כלולה משש ספירות, נמצא שהעוסקים בתורה דבוקים בשש ספירות כאחד, מאידך הנביאים אינם דבוקים אלא בשתי ספירות שהן נצח והוד. והרמ"ז ביאר כוונת הוזהר באופן אחר, וז"ל: 'כי החכמים קיימי לעילא באתרא' וכו', הוא סוד יסוד אבא, 'דהוא קיומא דכל מוהימונותא', שהוא תרובותו אין של עולם האצילות קיומו כנודע. 'ונביאי קיימי לתתא', ירצה דאע"ג דנבואה מאימא אתיא שלכן נבי"א בגימטריא ס"ג, מכל מקום אינו בסוד אימא מצד עצמה אלא בבחינת התכנסה בתוך זעיר. ועוד שאינו בסוד מדותיו העליונות אלא בתחתונות, 'באתר דאקרון נצח והוד', פירוש, דוקא באתם הבחינות שהן בסוד ירכין שהן הן אשר התקראנה תמיד בשם 'נצח והוד', ועל כן כתוב (דברים ג) 'כי יקום בקרבך נביא', שהוא בבחינה שבה תלויה הקימה, ולאפוקי בחינת הפנימיות של נצח והוד.

ו. הגירסא בדפוסים היא 'וְעַל דָּא אִקְרוּן. אֵינוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרֵייתָא'. וביאיר הרמ"ק, כי מידות נצח והוד נקראות 'נביאים', ועל כן נקראים אלו העומדים במדת נצח והוד 'נביאים'. (ועיין רעיא מהימנא אחרי להלן סח, תיקוני זוהר תיקון כא מטו).

והארז"ל בדרך אמת מחק תיבת 'אִקְרוּן'.

ח. גירסת הרמ"ק: 'אֵינוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרֵייתָא קְיִימֵי לְעֵילָא בְּאִתְר' דְּאִקְרִי תוֹרַת וְצִיּוּנֵי מִנְבִיאֵי'.

ט. ראה מה שאמרנו בגמרא (מגילה די): 'יהי ביום השלישי ותלכש אסתר מלכות' (אסתר ה א), 'בגדי מלכות' מביע ליה, אלא שלכשהנה רוח הקודש. וכתב שם מהרש"א: מלכות היא האחרונה מעשר ספירות, ממנה רוח הקודש משפיע על האדם הזוכה לכך. י. כן הוא בדפ"ר 'וברמ"ק, ובדפוס וילנא חוקפו תיבות 'וְעַל דָּא.

ומלכות היא בחינת תורה שבעל פה, והמלכות נקראת 'מוהימונותא'. וכוונת הוזהר לומר, כי קיום התורה שבעל פה הוא התורה שבכתב. **בוהר** מובא ענין 'מוהימונותא' על כמה וכמה בחינות. וכללית הענין הוא, כי הנה הקב"ה ברא אותו כדי שגביר בו ובגדולתו ועל נתקשר עמו. הכרת הקב"ה היא רק על ידי אמונה, כי רק על ידי כח האמונה אפשר להכיר מציאות הבורא ב"ה. והנה האור אין סוף בעצמותו אין בו השגה כלל, ולא שייך להשיגו ולהכיר בו אף על ידי אמונה. כדי שיוכלו הנבראים להשיגו, צמצם הקב"ה את האור והמשיך הארה מצומצמת ומוגבלת המתפשטת מן האין סוף, וכך אפשר להשיג ולהכיר במציאותו ב"ה. הארה זו המתפשטת מן האין סוף נקראת 'מוהימונותא' שפירושה 'האמונה', מאחר והוא האור המושג לנו באפס מה שנוכל להאמין בו. ולפעמים נקראת 'מוהימונותא' ביחס לאור הזה עצמו כמו שנתבאר, ולכן נקראת כן כל אופן שמתגלה שם פנימיות מציאות האור. ולפעמים נקרא כן הכח המצמצם האור שהוא הגורם שיהיה לאור להיות 'מוהימונותא', ונקרא כן כאשר מופיע כח זה באופן שהוא מגלה את האור על ידי צמצומו, וכך זה המצמצם הוא בחינת נוקבא, כי בחינת נוקבא היא כלי המצמצם את האור כדי שיוכלו להשיגו, ולכן נקראת הרבה פעמים כל בחינת נוקבא בשם 'מוהימונותא'. (עי' אדרא רבא ח"ג רצ, הרא"ג ח"א וצא קנב; הרמ"ז ח"ג קג; קי; סאמרי אדמו"ר הוקן רמ, הג"א בספרא דצניעותא ריש פ"ב וביהל אור היכל ב' דפקודי, דמשק אליעזר ח"ג יא).

ו. כתב הרמ"ק, כי בתחילה מבאר הוזהר כי העוסקים בתורה עומדים במדרגה שהיא גבוהה יותר ממדרגת הנביאים, כיון שהם עומדים בתפארת לעומת הנביאים העומדים בנצח והוד שהם למטה מן התפארת, והוזהר מה שאמר בתחילה 'דאֵינוּן קיימי בדרגא

וְעַל דָּא, מֵאֵן דְּלַעֵי בְּאוֹרֵייתָא, לָא אֶצְטְרִיךְ לָא לְקַרְבְּנִין וְלָא לְעֶלְיוֹן,
דְּהָא אוֹרֵייתָא עֲדִיף מִכְּלָא, וְקִשְׁוֵרָא דְמְהִימְנוּתָא דְכְּלָא. וְעַל
דָּא כְּתִיב (משלי ג יז) 'דְּרִכֶּיהָ דְרִכֵּי נַעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם'. וְכְתִיב
(תהלים קיט קסה) 'שְׁלוֹם רַב לְאוֹהֲבֵי תוֹרָתְךָ וְאֵין לָמוּ מְכֻשׁוֹל'.

הַפְתָּר וְהַכְּבוֹד

התורה היא בחינת התפארת, וְקִשְׁוֵרָא דְמְהִימְנוּתָא דְכְּלָא - והתפארת היא מקשרת את כל הספירות הנקראות בכללות 'אמונה' י'.
וְעַל דָּא כְּתִיב - ועל כן כתוב על התורה (משלי ג יז) **'דְּרִכֶּיהָ דְרִכֵּי נַעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם'**, כלומר, הדבוק בדרכי התורה הוא שלם בלא חטא, ואינו צריך להביא קרבן. **וְכְתִיב -** ועוד ראיה, שכתוב (תהלים קיט קסה) **'שְׁלוֹם רַב לְאוֹהֲבֵי תוֹרָתְךָ וְאֵין לָמוּ מְכֻשׁוֹל'**, כי

שהם עומדים תמיד בדרגה עליונה יותר על כולם, יותר מן הנביאים ובעלי רוח הקודש".

ומבאר מעלה נוספת שיש לעוסקים בתורה.

וְעַל דָּא י' - ועל כן, **מֵאֵן דְּלַעֵי בְּאוֹרֵייתָא** - מי שעוסק בתורה, **לָא אֶצְטְרִיךְ לָא לְקַרְבְּנִין וְלָא לְעֶלְיוֹן** - אינו צריך להביא לא קרבנות חטאת ולא עולות, **דְּהָא אוֹרֵייתָא עֲדִיף מִכְּלָא** - שהרי התורה עדיפה מן הכל, כי היא המדרגה הגבוהה ביותר". ומפרש, שהרי

העוסק בתורה אינו צריך להקפיד על ידי קרבנות

מִקְרוֹת וְצִיּוֹנִים

אבל כאן פירש 'לעי' דהיינו העיון בטורח ועמל, כי זהו עיקרה של השגת רזי תורה וכמו שכתב בח"ב מספר הגלגלים (פס"ח) ששאל הרח"ו זלה"ה להאר"י זלה"ה במה זכה להשיג עוצם חכמתו, והשיבו מפני שהיה טורח הרבה מאד בעיון. והענין הוא שידוע שהתעלמות החכמה מן האדם נמשך מצד היותו אחוז בחיצונים ושיש הרבה מניצוצות נשמתו בתוכם, ולכן כשטורח ומדכא צד החומריות ביגיעת העיון מידי התענוגות, וכשמתעוררים לו קושיות וספקות זה בא לו מפאת התעוררות קצת מניצוציו להתברר, ואז בהבנתו ולימודו בתורה בקדושה מעלה מיין נוקבין לאבא ואימא שהם החכמה ובינה והם משפיעים בו מיין דכורין להשתלם בירורו, ואז ימצא יישוב קושייתו וירוח לו. ועל זה אמר 'לא אצטרך לא לקרבנין' וכו', שגם הם לסוד העלאת העולמות והורדת השפע, אבל הוא ע"י קרבנות הבהמות. ושל האדם הוא בבחינת היתור פנימית. והוא שאמר 'דהא אוֹרֵייתָא עֲדִיף מִכְּלָא', זהו בבחינת הניצוצות העולות בכה [לימוד] התורה בהבל פיהם של תלמידי חכמים וייחוד עיונם מסוגלת נשמתם. שהרי מטרת הקרבנות היה כדי להעלות לעולמות העליונים ולתקן את הניצוצים הקדושים הנמצאים בקרבן, ועל ידי לימוד התורה מתקן הרבה יותר על ידי הבל פיו, ובעיון ויגיעת המוח.

י'. עפ"י הרמ"ק.

והרמ"ז יבאר לשיטתו כי החכמים דבוקים ביסוד אבא, כי מאורות פנימיותו מתייחדים ומתקשרים ועיר אנפין ונוקבא. **ובמקדש** מלך ביאר: 'וקישורא דמהימנותא דכלא, פירש שזעיר אפ"י נוקבא נקראים 'אמת ואמונה' והם תורה שבכתב ושבעל פה. וגם הבינה נקראת 'מהימנותא' ואבא כלול עמה. ואבא ואימא גם כן נקראים תורה שבכתב ושבעל פה. נמצא ע"י התורה משיג אבא ואימא וזעיר ונוקבא.

יא. ע"פ הסולם מתוק מדבש. **וכתב הרמ"ק,** כי מה שביאר הוזהר את מדרגת בעלי רוח הקודש, הוא כדי להראות מעלה נוספת שיש לעוסקים בתורה על פני הנביאים, וז"ל: 'אינון דמשתדלי' וכו', בא להורות על מעלה שלישית אליהם שלא לבד מעולים מהם, אלא גם כן הם 'לעילא' באתר דאיקרי תורה' שהוא התפארת ועדיפי מנביאי כדפירשנו לעיל. ולא זו [בלבד]. אלא שמוש הנביאים בירכים מעמיד הגוף, ופעמים הרואים ברוח הקדש מצד המלכות עולים עליהם, ונמצאים נביאים למטה מרוח הקדש, כאמורו (הניאל י ז) 'וראיתי אני דניאל לבדי את המראה] והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל [חרדה גדלה נפלה עליהם ויברחו בהחבא] וכו', ופירשו רז"ל (מגילה ג) שהיו חגי זכריה וכו'. אמנם מארי תורה, לעולם הם עליונים ואין עולה למעלה מהם. והוא שאמר 'קיימי לעילא באתר דאיקרי תורה' - תפארת, ולעולם 'עדיפי מנביאי' והם 'עילאין מכולהו', ושאינם נביאים שלפעמים עולים עליהם התחתונים כענין 'אבן מאסו הבונים [היתה לראש פנה]' (תהלים קיח כב) וכו' בעליית המלכות על נצח והוד.

יב. כן הוא בדפמ"ר ובדפמ"ז. ובדפוס וילנא הוקפו תיבות 'ועל דא'. יג. ע"פ הרמ"ק.

וכתב: שם שאם חטא שמקריב קרבן, ואפשר דהכי קאמר, עתה אחר שחבר הבית, לכשיבנה יקריבו ישראל חטאתם ועולתם על שגגותיהם, כדאמר רבי ישמעאל, לכשיבנה בית המקדש אקריב חטאת שמנה (ראה שבת כ"ג), והעוסקים בתורה אינם צריכים לה, שתורתם מטהרתם. [ועוד] אפשר לומר, עם היות שמקריב, לא אצטרך, וחולין בעוזה ודאי לא הוי. והרמ"ז כתב: 'מֵאֵן דְּלַעֵי בְּאוֹרֵייתָא וְכוּ', דוק שכאן מושג ולא אמר 'דמשתדלי' כמו שאמר עד כאן שהוא סתם לימוד התורה.

עַד דִּהְיוּ אֲזֵלִי, אֲשַׁכְּחוּ חַד גִּבְרָא דִּתְהוּ אֲתִי, וְתַלְתַּת עֲנַפֵּי הַדָּם בִּידֵיהּ,
 קָרִיבוּ גְבִיּהּ, אָמְרוּ לֵיהּ, לָמָּה לָךְ הָאִי, אָמַר, לְרוּחָא אֲבָדָא.
 אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר, שְׁפִיר קְאָמְרַתְּ, אֲבָל שְׁלֹשָׁה אֲלִין לָמָּה. אָמַר לֵיהּ,
 חַד לְאַבְרָהָם, חַד לְיִצְחָק, וְחַד לְיַעֲקֹב. וְקִשְׁיָנָא לָהּוּ פְתָרָא,
 וְאַרְחָנָא בָּהּוּ.

הַפְתָּר וְהַכְּבוֹד

ומתחיל לבאר איך מרוויחים את הנשמה היתרה על ידי
 הרהרת ההדסים. ותחילה מבאר הטעם שצריכים דווקא
 שלשה הדסים.

אָמַר לו רַבִּי אֲלֵעָזָר לאותו אדם, **שְׁפִיר**
קְאָמְרַתְּ - טוב אמרת את הטעם למה
 אתה מריח הדסים במוצאי שבת, **אֲבָל** עדיין
 קשה לי, **שְׁלֹשָׁה אֲלִין** - אלו הדסים **לָמָּה**
 לך, ומדוע לא תסתפק בהדס אחד. **אָמַר** והשיב
לֵיהּ - לו אותו אדם לרבי אלעזר, הטעם שאני
 לוקח שלושה הדסים, דווקא הוא, כי **חַד** -
 אחד רומז **לְאַבְרָהָם**, שהוא מידת החסד, **חַד**
 - אחד רומז **לְיִצְחָק**, שהוא מידת הגבורה, **וְחַד**
 - ואחד רומז **לְיַעֲקֹב**, שהוא מידת התפארת.
וְקִשְׁיָנָא לָהּוּ - ואני קושר את שלושת
 הדסים אלו **פְתָרָא** - באגודה אחת, כפי ששלוש
 מידות אלו הם בשרשם שבבינה, **וְאַרְחָנָא בָּהּוּ**

שלושת
 ההדסים
 הם כנגד
 שלושת
 האבות

אוהבי ולומדי התורה, אין להם מכשול מאחר
 והתורה מטרת אותם מן העוונות י"ו.

לאחר שסיימו לדבר במעלת לומד התורה, מתחילים לבאר
 את הטעם שצריך להריח הדסים במוצאי שבת.

עַד דִּהְיוּ אֲזֵלִי - עד שהיו רבי אלעזר ורבי
 ייסא ורבי חזקיה הולכים בדרך
 מקפוטקיא ללוד, **אֲשַׁכְּחוּ חַד גִּבְרָא דִּתְהוּ**
אֲתִי - מצאו אדם אחד שהיה בא לקראתם
 בדרך, **וְתַלְתַּת** - ושלושה **עֲנַפֵּי הַדָּס** היו
בִּידֵיהּ - בידו, **קָרִיבוּ גְבִיּהּ** - קרבו אליו
וְאָמְרוּ לֵיהּ - לו, **לָמָּה לָךְ הָאִי** - הדסים
 אלו, השיב **וְאָמַר** להם, כדי **לְרוּחָא** -
 להרוויח שוב על ידי נשימת ריח ההדסים את
אֲבָדָא - הנשמה היתירה שאבדה במוצאי
 שבת י"ו, כי ההדס הוא בבחינת בינה ששם הוא
 מקור הנשמה היתרה".

מקורות וציטוטים

וכתב בקרני אור: פירוש מרבי [הגה"ק רבי אריה לייב אפשטיין
 וצ"ל] להרוויח אבידה, רצה לומר להריח במוצאי שבת בשעת
 דאסתלקת נשמה יתירה ומכת הריח חוזרת. אבל לא משמע כן
 מבסמוך שחוזרת, אלא תיקון אחר עושה הריח שמריחין ההדס
 במוצאי שבת, עיין בסמוך.
והרמ"ז כתב: מה שאמר 'לרווחא אובדא', הוא ממש מה שכתוב
 בספר הכוונות, שיכון להשאיר כח תוספת נפש רוח נשמה,
 שבמוצאי שבת נאמר 'וי אבדה נפש', וזהו 'אובדא'.
זו"ל שער הכוונות (ס ע"ג) שכתב: מן אותם ב' אגודות הדס שיש
 לך מוכנים מן שבת כנודע, תהיה כאשר תקנה אותם שיהיו בתוכם
 ג' הדסים משולשים כשרים, ועתה בליל מוצאי שבת בעת ברכת
 עצי בשמים, תקח שלשה הדסים הנזכרים ביך הם לבדם, ותריח
 בהם, והיו שלשה הדסים אלו קשורים קשר אחד ואגודה אחת
 וכו', ותכוין להשאיר לך כוח מן תוספת נפש רוח נשמה שנתוספו
 לך בשבת, וזה נעשה לך עתה על ידי שלשה הדסים האלו והריחך
 בהם, וכבר נודע כי כל פעולות ליל מוצאי שבת, הם כדי להשאיר
 חלק מן תוספת קדושת שבת לימי החול הבאים.

זו. הרמ"ק.

ובדמשק אליעזר כתב: על ידי תורה לשמה שנמצא בישראל, הם
 גורמים הרבה יחודים לנועלה ולא בא לישראל שום מכשול
 ממוקרה לילה ח", כי לא יכולין הורים לגשת אליו.

זו. ראה מה שאמרו בגמרא (ביצה טו): אמר רבי שמעון בן לקיש,
 נשמה יתירה נותן הקדוש ברוך הוא באדם ערב שבת, ולמוצאי
 שבת נטולין אותה הימנו, שנאמר (שמות לו ז') 'שבת וינפש', כיון
 ששבת ווי אבדה נפש.

זו. הרמ"ק, זו"ל: תוספת נשמה שנסתלקה, הוא מרווח לה על
 ידי ריח ההדס, והטעם, כי ההדס בבינה, כאומרו (יזריה א ח), 'והוא
 עומד "בין" [בינת] ההדסים', ולכן על ידי הריח מחזיר הנשימה
 הנשמה אליו, ששם [בבינה] מקור הנשמה.

ובדמשק אליעזר הבין מהרמ"ק, שכאן מדבר מהרחת הדסים
 בכניסת השבת לחזור את הנשמה היתרה שאבדה ביציאת
 השבת הקודמת, וכן משמע דעת אביו בוורה ח'. אך מכל שאר
 הפירושים משמע כי הכוונה להרחת ההדסים שבמוצאי שבת,
 וכדמשמע מהמשך דברי הוזהר.

בְּגִין דְּכְתִיב (שׁו"ש א ג) 'לְרִיחַ שְׁמֵינֶיךָ טוֹבִים שְׁמֵן תִּנְרַק שְׁמֹךְ'. בְּגִין דְּבַהֲאֵי רִיחָא, אַתְקִיִּים חוּלְשָׁא דְנַפְשָׁא, וּבַחֲמִינּוּתָא דָּא, אַתְקִיִּמָא, וְאַתְנַגִּידוּ בְּרַכָּאן מַעֲיָלָא וְתַתָּא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר זַפְּאָה חוּלְקִיהוֹן דִּישְׂרָאֵל בְּעַלְמָא דִּין וּבְעַלְמָא דְאַתִּי.

הַפְתָּר וְהַכְּבוֹד

שעלתה בשבת כ^א. **וּבַחֲמִינּוּתָא דָּא** - ובאמונה זו, כלומר, כללות זעיר אנפין שהוא חסד גבורה ותפארת הרמוזים בשלושת ההדסים שהם המעמידים את המלכות, ועל ידי שנשפע על ידם האור מן הבינה שנמשכה מן החכמה, **אַתְקִיִּמָא** - מתקיימת המלכות ומתחזקת מחולשתה שהגיעה לה בצאת השבת כ^ב. **וְאַתְנַגִּידוּ בְּרַכָּאן מַעֲיָלָא וְתַתָּא** - ובזה נמשכים ברכות מלמעלה ומלמטה, והיינו שבכח המלכות שהתחזקה על ידי הרוח ההדסים, יורד שפע מן הבינה גם לנפש האדם להתחזק מחולשת נפשו לאחר שאבדה ממנו נשמתו היתרה כ^ג. כיון ששמע רבי אלעזר כך מן האיש ההוא, **אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זַפְּאָה חוּלְקִיהוֹן (דף לה ע"ב) דִּישְׂרָאֵל** - אשרי חלקם של בני ישראל, **בְּעַלְמָא דִּין וּבְעַלְמָא דְאַתִּי** - בעולם הזה ובעולם הבא.

- ואני מריח בהם, כדי להמשיך את הנשמה היתרה משרשה שבבינה כ^ד.

ומבאר מאין באה ההשפעה הנמשכת על ידי הרוח ההדסים.

והטעם להרחת ההדסים במוצאי שבת הוא, **בְּגִין דְּכְתִיב** - כיון שכתוב (שׁו"ש א ג) **'לְרִיחַ שְׁמֵינֶיךָ טוֹבִים שְׁמֵן תִּנְרַק שְׁמֹךְ'**, והיינו החכמה על ידי הבינה למלכות, כי השמן הוא בחינת חכמה, והריח הוא בחינת בינה [כמו שיבאר להלן], וריח שמן הוא הארת החכמה המתלבשת בבינה, וריח שמן זה מגיע ל'שמך' שהוא המלכות כ^ה. והוא **בְּגִין דְּבַהֲאֵי רִיחָא** - כיון שעל ידי ריח ההדסים, **אַתְקִיִּים חוּלְשָׁא דְנַפְשָׁא** - מתקיימת חולשת הנפש, שהיא המלכות שהיא בבחינת נפש כ^ו, כי בצאת השבת נחלשת המלכות לאחר שהיא יורדת מעלייתה

ריח ההדסים ממשך שפע מן החכמה שבבינה למלכות

מקורות וציטוטים

שאליהם מכוונים שלושת ההדסים, לנפש רוח ונשמה היתרים שנשאר כחם על ידי ההדסים, כמו שכתב האריז"ל, וביאר, שהכוונה להמשיך הארתם לשלושת ימי השבוע הראשונים שלאחר השבת שהם כנגד חסד גבורה ותפארת. ועוד ביאר על פי האריז"ל כי כן הוא גם בפרטות, כי ביום ראשון שכנגד חסד באה ההארה מבחינת נשמה, וביום שני שכנגד גבורה היא מבחינת הרוח, ובשלישי שהוא תפארת היא מבחינת נפש.

והטעם שצריך לקשור שלושת ההדסים יחד כתב הרמ"ז, כיון שצריך לכוין על שלוש המידות כאחד. ועוד ביאר כיון שכל אחד כולו מכולם, אשר לכן כתב האריז"ל שההדסים צריכים להיות משולשים, כדי שבכל אחד יהיו חסד גבורה ותפארת. ועוד ביאר, שקשר שלוש המידות הוא על ידי מידת המלכות, יעוין שם.

יג. ע"פ הרמ"ק.

כ. הרמ"ק והרמ"ז ומקדש מלך.

כא. ע"פ הרמ"ז.

כב. מקדש מלך.

כג. ע"פ הרמ"ז.

וראה בטור (או"ח סי' רצו) שכתב טעם הרוח בשמים במוצאי שבת, וז"ל: ומברך על הבשמים וכו', שאין מברכין עליהן, אלא להשיב הנפש שהיא כואבת מיציאת השבת, ע"כ. וכתב שם בבית יוסף: והטעם שנהגו לברך על ההדס במוצאי שבת, שמעתי סמך לדבר, דכתיב (ישעיה נה ג) 'תחת הסרפד יעלה הודס', וסמך ליה (שם ו ו) 'שומר שבת מחללו', ובעלי הקבלה אומרים שיש סוד בהדס לברך עליו במוצאי שבת. [וראה עוד שם בדרכי משה (סק"ב) שציון לדברי הוזהר (ח"ב וקהל רה)]. וכן נפסק בשולחן ערוך (שם ס"ד). ית. הרמ"ק, וז"ל: 'הוד לאברהם' וכו', דהיינו שלשה וו"ן דה' עילאה, וזהו שאמר 'וקשינא לון כחד', דהיינו מציאותם יחד בבינה.

וכתב עוד, כי אפשר לבאר באופן אחר, כי שלושת ההדסים הם כנגד נפש רוח ונשמה. כי נפש היא במלכות, שהיא בחינת דין כנגד יצחק, רוח היא בתפארת, והיא כנגד יעקב, נשמה היא בבינה, שהיא בחינת חסד כנגד אברהם. ועל ידי שמריח שלושה הדסים, מקשר נפש רוח ונשמה יחדיו. [ראה לעיל שכך כתב האריז"ל בשער הכוונות].

והרמ"ז מבאר השייכות שיש למידות חסד גבורה ותפארת